

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
8 iulie 2025

Probă scrisă
[LIMBA ȘI LITERATURA RROMANI MATERNĂ]

Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

Drabaren o tèksto thaj xramosaren nùmaj rromanes so mangel pes and-e pučhimata dine maj tele!

I rajni siklărni kaθar i trinto klàsa tradăs le dadenqe thaj le dajanqe jekh bilèto kaj te akharel len k-i aktività 5 Oktòbra – o Internacionàlo Dìves e Edukaciaqo.

E dada save avile k-i aktività trebal te vakären palal i profèsia thaj e tradiție andar lenqi familia.

O dad e Florinosqo lel te phenel:

- And-i amari familia, mirro dad thaj mirro pàpus kerenas kaštutne bută save bikinenas len k-o diz. Akana, ame xasardăm kadaja profèsia, si amen aver bută: keras buti and-i fàbrica, sam bikinitòri thaj mirro phral si siklărno.

O dad e Mariaqo mangel te phenel vi vov vareso:

- Me thaj mirri familia sam bašavne. Bašavas k-e abăva thaj kaj e evenimètură kaj sam akharde. Ame sam lošale ke ingeras maj dur i rromani tradiția. Mirro tikno phral si školutno mediatòro, haj o maškarutno phral si dòktoro. Me kamav kaj mirri tikni čhaj te kerel e Muzikaqo Licèvo te kerel vi škòla thaj te ingerel maj dur vi amari tradiția.

O dad e Jonelosqo vakărel vi vov palal pesqi familia:

- Ame sam andar e kikavărenqo nămo. Amenθe si importànto i pakiv. Trebal te das pakiv le phuren, te phiravas amen šukar savorrença. Vi ame kamas kaj amare čhave te phiren k-i škòla, te keren o licèvo thaj i fakultèta.

Lošali, i siklărni del duma:

- Nais tumenqe vaš tumare šukar alava. Palal sar vi tume phende, si šukar te avel amen tradiționalo profèsie vi te avas pakivale. Sa kadja, i edukàcia vastdel amen te aresas manuša pregătìme vaš jekh modèrno societèta. Si importànto kaj tumare čhave te agorisaren i gimnaziàlo škòla, o licèvo thaj i fakultèta.

- Naisaras tuqe rajnie vaš tire svàtură, phenen e dada. Ame kamas te inkeras amari tradiția thaj kaj amare čavorren te avel len edukàcia.

Čhavalen thaj čhajalen, i tradiția si but lači kana rodas vi i edukàcia! Kaj te aresas varekon and-o amaro živipen, trebal te na mukhas amari edukàcia!

(I tradiția thaj i edukàcia - palal o Jonel Kordovan)

1. Xramosaren savo si o titulo thaj o autòro e dine tekstosqe! Palal so vakărel pes and-o dino tèksto! **5 pùntură**
2. Sikaven savo čhand/ fălo le xramosaripnasqo si kadava xramosaripen (epikano vaj lirikano). Sosθar? **4 pùntură**
3. Ambolden rumunikanes e anglutne štar alineàtură andar o tèksto din omaj opre! **9 pùntură**

4. Arakhen, e dine tekstosθe, trin kernăvnă/ vèbură: duj ka-o imperfèkto thaj jekh ka-o nakhlo vaxt! **3 pùntură**
5. Den i paradigma e verbosqi „**vakărel**” kaj savorre vaxta kaθar o indikativo mòdo! **15 pùntură**
6. Nakhaven i sintagma „**i šukar profèsia**” andar le savorre 8 kèzură, ka-o jekhipen thaj ka-o butipen! **14 pùntură**
7. Nakhaven i sarnavni / o pronòmbro **ame** ka-e savorre kèzură. **7 pùntură**
8. Arakhen andar o dino tèksto duj murşikane živdisarde substantivură thaj jekh žuvlikano bizivdisardo substantivo! **3 pùntură**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

1. Xramosaren, and-e 1-2 riga, save si e etàpe kana siklăren e siklòvnen jekh epikano/ narativo tèksto andar i školutni progrăma/ školutne lila vaš e klăse I-VIII! Šaj te lien sar misal/ eksèmplo o siklăripen le poeziaqo „*I tradicia thaj i edukăcia*”, dini ka-o Subijèkto I. **12 pùntură**

E pùntură avena dine kana:

- a) sikavena save si e etàpe tire lekciaqe; **4 pùntură**
- b) xramosarena palal e mètode save utilizisaren len; **3 pùntură**
- c) vakărena palal e didaktikane materiălură/ maškara utilizisarde; **2 pùntură**
- d) sikavena sar keren e siklòvnenqi evaluăcia; **2 pùntură**
- e) tumaro xramosaripen si lačo: na si kerde gramatikălo, leksikălo vi puntuaciaqe doša. **1 pùntură**

2. Xramosaren and-jekh rig/ patrin (25 rëndură) palal sar siklăren le siklòvnen o mothovipen: „**I tradicia si but lači kana rodas vi i edukăcia! Kaj te aresas varekon and-o amaro živipen, trebal te na mukhas amari edukăcia.**” **6 pùntură**

E pùntură avena dine kadjal:

- a) Kana sikavena sosθar si importănto vi i tradicia vi i edukăcia; **3 pùntură**
- b) Kana sikavena save àkie trebal te keren len e siklòvne kaj te aresen varekon anda penqo živipen; **2 pùntură**
- c) Kana tumaro xramosaripen si lačo: na si kerde gramatikălo, leksikălo vi puntuaciaqe doša. **1 pùntură**

3. Keren jekh **evaluaciaqi fiša** savi šaj te utilizisaren/ labăren la ka-e klasaqo kotor **E mamujutne alava/ e antonimură. E alava kaj si len sajekh sènso/ e sinonimură, and-e rromane čhibăqi òra, k-i panžto klăsa!** And-i kadaja evaluaciaqi fiša trebal te aven: 3 obijektivno itemură, 2 pašobijektivno itemură vi jekh subijektivno itemo. **12 pùntură**

E pùntură avena dine kadjal:

- a) Kana respektisaren le itemurenqe tipură; **6 pùntură**
- b) Kana le itemuren si len jekh žantrikano/ štincifiko koncinùto/ ander; **3 pùntură**
- c) Kana tumaro xramosaripen si lačo: na si kerde gramatikălo, leksikălo vi puntuaciaqe dosa; **2 pùntură**
- d) Kana avela tumen jekh šukar vi ordonisardo xramosaripen. **1 pùnto**